

1. Jaký druh soudní ochrany mám ve vaší zemi, stanu-li se obětí porušování lidských práv v souvislosti s podnikáním? Zahnuje tato ochrana náhradu škody?

Náprava porušení lidských práv v souvislosti s podnikáním je možná u soudů, a to u soudů příslušných pro občanskoprávní, trestní, správní a pracovní věci, s přihlédnutím k druhu dotčeného porušení. Tato ochrana může mít podobu podání žaloby nebo trestního oznámení orgánům činným v trestním řízení nebo státnímu zastupitelství (*Ministério Público*). V rámci takové žaloby lze po žalovaném požadovat, aby něco poskytl, něco vykonal, zdržel se jednání, které je v rozporu s právem, nebo aby strpěl určité jednání, jakož i aby nahradil škodu nebo morální újmu, kterou dotčená osoba utrpěla v důsledku chování žalovaného. Portugalský trestní zákoník (*Código Penal*) stanoví v případě určitých trestných činů a za určitých okolností odpovědnost právnických osob. Občanské, trestní, správní a pracovní procesní právo upravuje postupy pro získání odškodnění.

2. Existují zvláštní pravidla pro hrubé porušování lidských práv? Vztahují se tato pravidla na trestné činy proti životnímu prostředí nebo závažné pracovní vykořisťování?

Pro hrubé porušování lidských práv neexistuje žádný zvláštní soubor vnitrostátních pravidel. Pokud je však takové porušení trestným činem nebo správním deliktem, přihlíží se při stanovení příslušné sankce a její délky nebo výše k posouzení závažnosti daného porušení. To je případ trestných činů proti životnímu prostředí a závažného pracovního vykořisťování.

3. Jsem obětí porušování lidských práv způsobeného činností evropské nadnárodní korporace, k němuž došlo mimo Evropskou unii. Mohu se obrátit na soudy ve vaší zemi, pokud nejsem občanem EU nebo nežiji v EU? Jaké jsou podmínky pro žalobu na porušování mých práv? Kde mohu nalézt další informace?

V občanském právu platí pravidla stanovená v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (tzv. přepracované znění nařízení Brusel I) a v Luganské úmluvě.

Podle nařízení (EU) č. 215/2012 jsou osoby s bydlištěm v členském státě bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu a v případě společností (nebo jiných právnických osob) se bydlištěm rozumí místo, kde mají své sídlo, ústředí nebo hlavní provozovnu. V některých věcech, zejména ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti, pro něž je příslušný soud v místě, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, jsou však stanovena zvláštní pravidla příslušnosti. Úmluva o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Luganská úmluva) stanoví stejná pravidla.

Pokud společnost nemá sídlo v Evropské unii nebo ve státě, který je smluvní stranou Luganské úmluvy, může být mezinárodní příslušnost portugalských soudů odvozena z portugalského občanského práva procesního. Tak tomu bude v případě, kdy právo, jehož se žalobce dovolává, nelze uplatnit jinak než žalobou podanou u portugalského soudu (například proto, že kombinace pravidel mezinárodní příslušnosti různých zemí vede k tomu, že neexistuje soud příslušný k projednání sporu), nebo pokud je pro žalobce velmi obtížné podat žalobu v zahraničí a mezi předmětem sporu a portugalským právním systémem existuje důležitá osobní nebo skutečná spojitost.

V rámci trestního práva se použijí pravidla příslušnosti vyplývající z trestního zákoníku. Pokud tedy neexistuje mezinárodní smlouva nebo úmluva, která by stanovila jinak, platí obecná zásada, že portugalské trestní právo se vztahuje na činy spáchané na portugalském území bez ohledu na státní příslušnost pachatele nebo na palubě portugalských plavidel či letadel. Pokud tedy neexistuje mezinárodní smlouva nebo úmluva, která by stanovila jinak, může se portugalské trestní právo za určitých okolností nebo v případě některých trestných činů vztahovat na činy spáchané mimo území státu. Pokud jde o trestné činy spáchané mimo území státu, na nichž se podílejí právnické osoby, portugalské právo se použije pouze tehdy, pokud jsou spáchany právnickou osobou se sídlem na portugalském území nebo proti ní, a to bez ohledu na to, zda je oběť občanem EU nebo zda v EU žije.

4. Může úřad veřejného ochránce práv, orgán pro rovné zacházení nebo národní instituce pro lidská práva podpořit oběti porušování lidských práv v souvislosti s podnikáním, které spáchala evropská nadnárodní korporace mimo Evropskou unii? Mohou tyto subjekty prošetřit můj případ, pokud nejsem občanem EU nebo nežiji v EU? Existují ve vaší zemi další veřejné útvary (jako např. inspektorát práce nebo životního prostředí), které mohou prošetřit můj případ? Kde mohu nalézt informace o svých právech?

Zásah do šetření veřejného ochránce práv, orgánů pro rovné zacházení (Komise pro rovnost v práci a zaměstnání [*Comissão para a Igualdade no Trabalho e no Emprego – CITE*] a Komise pro občanství a rovnost pohlaví [*Comissão para a Cidadania e Igualdade de Género – CIG*]), inspektorátu práce a inspekce životního prostředí je omezen na porušení vnitrostátních právních předpisů, ke kterým došlo na portugalském území. Skutečnost, že oběť porušení lidských práv spáchaného evropskou nadnárodní společností mimo Evropskou unii (EU) není občanem EU nebo nežije v EU, je pro zásah těchto orgánů irelevantní.

5. Ukládá vaše země evropským nadnárodním korporacím povinnost zřídit mechanismus pro vyřizování stížností nebo mediační služby pro porušování způsobené jejich podnikatelskou činností? Platí tato povinnost rovněž pro porušování, k němuž došlo mimo Evropskou unii? Kdo odpovídá za monitorování těchto aktivit ve vaší zemi? Jsou k dispozici veřejné zprávy s informacemi o fungování uvedených systémů?

Tyto zprávy nejsou ze zákona povinné. V rámci pokynů OECD pro nadnárodní podniky poskytuje nicméně národní kontaktní místo pro tyto pokyny, koordinované Generálním ředitelstvím pro hospodářské činnosti (*Direção-Geral das Atividades Económicas – DGAE*) a Portugalskou agenturou pro investice a zahraniční obchod (*Agência para o Investimento e Comércio Externo de Portugal – AICEP Portugal Global*), (mimosoudní) mediační a smířčí platformu pro řešení stížností na společnosti, které se týkají údajného nedodržování pokynů. Každý jednotlivec nebo organizace, kteří se domnívají, že jednání nebo činnosti nadnárodního podniku nejsou v souladu s pokyny, mohou podat formální stížnost národnímu kontaktnímu místu nebo národní kontaktní osobě se sídlem v jedné ze zemí, kde tento podnik působí. Více informací naleznete [zde](#), včetně výročních zpráv národního kontaktního místa o provádění pokynů OECD.

6. Mám zvláštní práva, jsem-li zranitelná oběť usilující o nápravu za porušování lidských práv v souvislosti s podnikáním? Mám přístup k právní pomoci a za jakých podmínek? Jaké výdaje tato právní pomoc pokryje? Mám přístup k právní pomoci za stejných podmínek, pokud nejsem občanem EU nebo nežiji v EU?

Podle článku 67-A trestního řádu (*Código de Processo Penal*):

a) „oběť“ se rozumí:

i) fyzická osoba, která utrpěla újmu, mimo jiné fyzickou, psychickou, citovou nebo morální újmu nebo škodu na majetku, přímo způsobenou jednáním nebo opomenutím při spáchání trestného činu;

ii) rodinný příslušník osoby, jejíž smrt byla přímo způsobena trestným činem, a který v důsledku smrti této osoby utrpěl újmu;

b) „zvlášť zranitelnou obětí“ se rozumí oběť, která je zvlášť zranitelná mimo jiné v důsledku svého věku, zdravotního stavu nebo zdravotního postižení a skutečnosti, že druh, úroveň a doba trvání viktimizace způsobily újmu s vážnými důsledky pro její psychickou pohodu nebo pro podmínky jejího sociálního začlenění;

c) „rodinnými příslušníky“ se rozumí manžel/manželka oběti nebo osoba žijící s obětí ve společné domácnosti, přímí příbuzní a sourozenci oběti a osoby finančně závislé na oběti;

d) „dítětem“ se rozumí každá osoba mladší 18 let.

Jedním z práv zakotvených ve statutu oběti, schváleném zákonem č. 130/2015 ze dne 4. září 2015, je právní pomoc, jejíž právní rámec je stanoven v zákoně č. 34/2004 ze dne 29. července 2004. Pokud jde o právní pomoc, navštivte příslušnou [stránku](#) portálu evropské e-justice.

Poslední aktualizace: 07/04/2024

Originální verzi stránky (v jazyce příslušného členského státu) provozuje daný členský stát. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. Evropská komise vylučuje jakoukoli odpovědnost za jakékoli informace nebo údaje obsažené nebo uvedené v tomto dokumentu. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.